HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך. כשביל יחיד לא תזבחנו שיהא לחומו היחיד גורם ומועיל בשחיטתו שום לד טיה: **איקרי קבל.** ומילתא מפ' בהוריות (ה:) דקאמר ליה רחמנא ליעקב[1] גוי וקהל גויים יהיה ממך וכבר נולדו לו כל השבטים חוץ מבנימין הילכך שבט אחד משוב בכיבור ולא מילחי לשני: **יעשו בטומאה.** לף טהורין אם ילנו: **מטמאין אחד מהן.** כי היכי דניחוו רוב טמאין ויעבדו כולהו [בטומאה]: **שהיו טמאין עודפין על הטהורין אחד.** לא חזו טהורים ברחמנן: **הדר' קושיין לדוכפיה.** להוו להו פלוגתא ופלוגתא והללו יעשו לעצמן והללו יעשו לעצמן: **אלא ה"ק רבי.** ולעולם מחלה על מחלה דווקא קתני וה"ק רב לי משכחת תנא לחיים ליה כת"ק לחמר פלוגתא ופלוגתא לא עבדי טהורין בטומאה כדקתני הללו עושין לעצמן וכרבי יהודה לחמר אין קרבן ליבור חלוק מכי עביד קבל בטומאה ברחמנן לא מפלוג למיעבד טהורין בטהרה לחסור ליחלק שגגתי הדבר למוכחא מילתא בהדיא כשהזיין אלו מאלו: **מטמאין אחד מהן בשרץ.** ועבדיהם כולהו בטומאה: **שוחטין ווורקין על טמא שרץ.** הואיל ואזי לאוחתא הילכך אין מכניע את הליבור לטומאה: **מחגיגתו.** של מחר שאתה מטמאו כל שבשה: **אפשר דעביד.** מחגיגתו בשביעי של פסח שהוא שמיני שלו להא כל ז' דשלומין אית ליה: **קסבר כולן.** היושים של רגל משלומין של רחמנן ואין משלומין זה לזה ופלוגתא היא בחגיגה (דף ט:). ומחן לחית ליה כולן משלומין לרחמנן סבר היכא דלא חזי לרחמנן תו לא חזי: **מאן לייש לך.** להשתא ללרך לחוקה: **וכי עקר משלניה וסיכיה.** אהלו ויתדותיו וריטיו בחמיה. מי יחמע לנו להטריח עלמו הילכך הא עדיפא כרב: **רובן וזיו.** דלא מלו למיעבד ברחמנן: **אין משלומין לפסח הבא בטומאה.** ואין הזיין עושין את השני אפילו טהורו: **רב הונא סבר טומאה דחויה היא בציבור.** ובקושי הותר להקריבו הלכך לא משוינן להו בטהורים למידחי טמאין לשני: **ורב חדא סבר היסר הוא בציבור.** ומשוינן להו בטהורין ודמו וזיו לשני:

טהרה

כל היכא דלא עבדי ציבור בראשון לא עביד יחיד בשני. אמר להו שמואל זילו אמרו ליה לאבא[2] **ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו.** מאי עבדת ליה אמר להו זילו אמרו ליה כי הוו כולהו זבין מאי עבדת ליה אלא כיון דלא אפשר לא אפשר הכא נמי לא אפשר איתמר היו רובן טמאי מתים ומיעוטן זבין רב הונא אמר[3] **אין תשלומין לפסח הבא בטומאה.** ורב אדא בר אהבה אמר **יש תשלומין לפסח הבא בטומאה.** מאי קמיפלגי דמאן דאמר אין תשלומין לפסח הבא בטומאה קסבר[4] **טומאה דחויה היא בציבור** ומ"ד יש תשלומין לפסח הבא בטומאה קסבר טומאה הותרה בציבור אמרי לא דכולי עלמא טומאה דחויה בציבור ובהא פליגי מר סבר

משלחין אחד מהן לדרך רחוקה. פירוש אחד מן הטהורים מדפיך ויטמאנו בשרץ[5] ואקשה לריב"ל[6] א"ל מלרפה יעלמו אחד מן הטמאים ללרך לחוקה להשתא הוו טהורין רוצה ועבדי בטהרה דבטולה שמעתין אמרינן דמהדר' מטהרה ומירך דעולה גופיה אחד לקמן כמי שהיה טמא (דף נג:) דרך לחוקה לטהור ומין דרך לחוקה לטמא ולא היה מועיל שילוח טמא דלעולה היה מלטרף לאותם שבירושלים ומין נלאה לר"י דטעמא דמין דרך לחוקה לטמא לפי שכאותו בירושלים כמי מינו יכול לעשות פסחו אלא ע"י שילוח[7] (ב) אבל הכא יש דרך לחוקה לטמא כיון דמחלה טמאין ואם היה בירושלים היה יכול בעלמו לעשותו[8] אלא נראה לר"י דמהדרינן שיעשו כולם ברחמנן ולא יאחו טהורין[9]:

אתה מדחחו מחגיגתו. ואם תאמר והא קיימא לן בחמיד נשחט (לעיל פב.) ערל וטמא מלחים קרבנותיהן ותירץ ריב"ל הואיל והיא חובה לבא ברגל יש לה דין עולת ראייה דלרשין בפרק קמא לחגיגה (דף ז:) דטמא פטור מן הראייה שנאמר ונשא אתה ואכלתם שמה כו'[10] וכן אימא בירושלמי לחיחקא לעולת ראייה ואם תאמר הואיל ואיכא כשאכלתהו בדרך לחוקה נמי מדחהו מחגיגתו שאינו יכול לבא ביום טוב מחון לחחוס[11] וכיון דלא חזי ברחמנן לא חזי בשני ויש לומר דיכול לבא ולעשות ביום רחמנן מה"ת דחמומין דרבנן ועולה אמר משלחין אחד מהן לדרך רחוקה עד שעת שחיטה שלא יכול לחזור לירושלים מבעוד יום מכל מקום יכול לבא תוך החמום ויכנס למחר ועוד טמא ושיבר דלא חזי בגופו ברחמנן לא חזי בשני חלא הכא מיחזי חזי דלא שאינו יכול לבוא ולכי יום טוב רחמנן בשבת אף על גב דלא חזי ממילא בחלו לבריה (לעיל דף ע:) **דעביד בחיב יומי: עקר** משכניה וסיבה ורהיט.

הן פירכא ליחא למחן

ח) לחשיב דרך לחוקה מיסקופת עזרה ולחון ואם חאמר ומה חקנה רוחה רב נחמן שיעשו דהא רב נחמן גופיה קסבר בפרק מי שהיה טמא (לקמן נג.) שוחטין וזורקין על טמא שרץ ויש לומר דקסבר דלמו חשלומין ברחמנן ניחזו ויכול לטמחותו בשת:

לימא בהא קמיפלגי מר סבר טומאה דחויה ומר סבר טומאה הותרה. דחמת לכולי עלמא טהרה מילחיא ולא טומאתה לחיים כי היכי טמא שבעה דהא לכולי עלמא טהרה מילחיא[12] ומסיק לכולי עלמא לחויה מר סבר טהרה מילחיא

כלפרישים ומר סבר טומאה נמי מילחיא וקרא משמע שכי חיים נלחה ואין ליבור נלחים חלא עבדי בין בטהרה בין בטומאה ברחמנן

שאר טמאין כגון זבין וזבות וכיוצא בהן כלל, דטהרה מדחיא אפילו שאר טמאין לשני, אבל טומאה לא מדחיא שאר טמאין מן הראשון לשני, הלכך לא עבדו בשני כלל. **ורב** אדא בר אהבה אמר יש תשלומין לפסח הבא בטומאה. ומי שלא עשה הראשון יעשה השני, דטומאה נמי דחיא, מאי טעמא טמאי מתים למה עושין השני לפי שלא יכלו לעשות הראשון, זבין ומצורעין נמי כיוצא בהן לא יכלו לעשות הראשון ויעשו שני. **וכולי עלמא טומאה דחויה היא בציבור** (ד"א) אפילו טומאה מדחיא דכיון דטמאי מתים עבדו הראשון כטהורין חשיבי דטומאת מת התר היא בצבור הלכך שאר טמאין עושין השני. **איתמר רובן זבין ומיעוטן טמאי מתים.** אמר רב טמאי מתים אין עושין הראשון דהא מיעוטא נינהו ומיעוטא נדחין לפסח שני, בשני נמי לא עבדו דקיימא לן כל היכא דלא עבוד צבור בראשון לא עבוד מיעוט בשני וכי כתיב ויעשו בני ישראל היכא דאפשר, היכא דלא אפשר חשבינן להו כאלו כולן זבין.

תורה אור השלם

1. לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:
דברים טז ה
2. וְיַעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:
במדבר ט ב

הגהות הב"ח

(א) גמרא אפשר דעביד כשני. ני"ב ע"ל דס"ל כמ"ד כשמוען יש תשלומין לפסח הבא בטומאה אפי' דס"ל כמ"ד בפסח רחמנן ניחן מי שהיה זב בדרך רחוקה בפסח רחמנן וק"ל: **(ב)** תוס' ד"ה מלחיא ובו' על ידי שליח מלכל הכא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה משלחין וקשה לריב"א. ק"ל הא הכל לפי הלד דטמאין אין עושין ברחמנן ולא בשני ובאם אם בפסח שני שיטמאו הטמאה אין בפסח מיהו אפשר דטמאים יהיו לצוד לחין עושין בפסח שני ו"ע:

מוסף תוספות

א. למה משלחין אחד מן הטהורין ועבדי כולהו בטומאה. תוס' שחנן. ב. הילכך אין מועלת לו דרך רחוקה שאז כמו כן ישלח פסחו. שם. ג. וכשהוא בדרך רחוקה אינו יכול לעשותו הוא לעלמו והוי טמא כי טהור שמועלת לו דרך רחוקה. שם. ד. לפסח שני. שם. ה. [ר"ח"ג דרשינן גבי חגיגה. שם. ו. שהרי חוץ לירושלים הוא. שם. ז. ובהא פליגי מר סבר טומאה דחויה ולא מקרי טהורין. שם. ח. והילכך יש לו תשלומין. שם.

רבינו חננאל

איתמר היו ישראל מחצה טהורין ומחצה טמאין אמר רב מטמאין אחד מהן בשרץ. ואמאי האמר רב הללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן. אמרי הכא במאי עסקינן כגון שהיו הטמאין עודפין על הטהורים אחד, ואם תאמר א"כ הנה הרוב טמאין יעשו בטומאה. סבר רב אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה, כלומר אחד כמי שאינו הוא. אי **הכי** מחצה על מחצה הן, ושמעינן ליה לרב דאמר מחצה על מחצה כרוב והללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן. ושנינן הכי אמר רב אי איכא תנא דסבר לה כת"ק דאמר היו הטמאין עודפין על הטהורין אפילו אחד יעשו בטומאה וכרבי יהודה דאמר אין קרבן ליבור חלוק, מטמאין אחד מן הטהורין בשרץ, ונמצאו הטמאין עודפין על הטהורין שנים. כיצד כגון שהיו מאה טהורין ומאה טמאים נטמא אחד מן הטהורים ונמצאו הטמאין מאה ואחד והטהורין ל"ט ומשכחת לה אפילו לאלעזר בן מתיא. **עולא אמר משלחין אחד מן הטהורין לדרך רחוקה**, ויטמא בשרץ וכו', ואסיקנא קסבר עולא כל מי שהיה טהור וראוי לחגיגה ביום הראשון ונאנס ולא חג, כגון מי שהיה בדרך רחוקה, ובא במועד וכיוצא בו, חוגג ואוהל כל הרגל. אבל אם היה טמא ביום הראשון כבר נדחה ואינו חוגג אותו הרגל, מאי טעמא כולהו תשלומין דראשון הוא. ועולא סבירא להו שאין מטמאין אחד מהן במת שלא ידהוהו מחגיגתו. פי' סיכי יתדות אהלו עוקר והולך. איתמר היו רובן טמאי מתים ומיעוטן זבים **רב הונא אמר אין תשלום לפסח הבא בטומאה.** כלומר הזבין אינן עושין לא את הראשון ולא